

Bruksela, 23 maja 2019 r.
(OR. en)

9620/19

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2018/0329 (COD)

MIGR 81
COMIX 279
CODEC 1145

NOTA

Od: Prezydencja

Do: Rada

Nr dok. Kom.: 12099/18

Dotyczy: Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (wersja przekształcona)
- Częściowe podejście ogólne

Delegacje otrzymują w załączeniu ostateczną wersję kompromisowego wniosku prezydencji dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (wersja przekształcona).

Zmiany wprowadzone do wniosku Komisji (12099/18) **wytłuszczono** (nowe fragmenty) i ~~skreślono~~ (tekst usunięty).

Prezydencja zamierza przedstawić Radzie załączony tekst z myślą o wypracowaniu podejścia ogólnego w jego sprawie, z wyjątkiem art. 22 dotyczącego procedury granicznej i powiązanych motywów 32–36.

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie
w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich
(wersja przekształcona)**

*Wkład Komisji Europejskiej w spotkanie przywódców
w Salzburgu w dniach 19-20 września 2018 r.*

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 79 ust. 2 lit. c),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE należy wprowadzić szereg zmian¹. Dla zachowania przejrzystości dyrektywę tę należy przekształcić.
- (2) Skuteczna i sprawiedliwa polityka w zakresie powrotów stanowi niezbędny element unijnego podejścia do lepszego zarządzania migracją w odniesieniu do wszystkich aspektów, odzwierciedlonego w Europejskim programie w zakresie migracji z maja 2015 r².
- (3) W dniu 28 czerwca 2018 r. Rada Europejska podkreśliła w swoich konkluzjach konieczność istotnego zintensyfikowania skutecznego powrotu **nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich** oraz przyjęła z zadowoleniem fakt, że Komisja zamierza przedstawić wnioski ustawodawcze w sprawie bardziej skutecznej i spójnej europejskiej polityki w zakresie powrotów.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U. L 348 z 24.12.2008, s. 98).

² COM(2015) **240**

- (4) Europejska polityka w zakresie powrotów powinna się opierać na wspólnych normach, aby osoby, które mają być wydalone, traktowane były w sposób ludzki oraz z pełnym poszanowaniem ich praw podstawowych i godności, jak również na prawie międzynarodowym, w tym obowiązkach w zakresie ochrony uchodźców oraz praw człowieka. Należy ustanowić jasne, przejrzyste i sprawiedliwe zasady, aby określić skuteczną politykę w zakresie powrotów, która **wiązać się będzie także z ograniczeniem zachęt** dla migracji nieuregulowanej, będzie spójna ze wspólnym europejskim systemem azylowym i z systemem legalnej migracji oraz będzie przyczyniać się do integralności tych systemów.
- (5) Należy ustanowić w niniejszej dyrektywie zbiór zasad horyzontalnych mających zastosowanie do wszystkich obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają lub przestali spełniać warunki wjazdu, pobytu lub zamieszkania w państwie członkowskim.

- (6) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby zakończenie nielegalnego pobytu obywateli państw trzecich odbywało się w ramach sprawiedliwej i przejrzystej procedury. Zgodnie z ogólnymi zasadami prawa UE decyzje podejmowane na mocy niniejszej dyrektywy powinny być podejmowane indywidualnie, na podstawie obiektywnych kryteriów, co oznacza, że pod uwagę powinien być brany nie tylko sam fakt nielegalnego pobytu. Używając standardowych formularzy decyzji dotyczących powrotu, tj. decyzji nakazujących powrót oraz, jeśli zostały wydane, decyzji o zakazie wjazdu i decyzji o wykonaniu wydalenia, państwa członkowskie powinny przestrzegać tej zasady i w pełni stosować wszystkie właściwe przepisy niniejszej dyrektywy.
- (7) Aby ograniczyć ryzyko ucieczki oraz prawdopodobieństwo niedozwolonego wtórnego przemieszczania się, należy wzmocnić powiązanie między decyzją o zakończeniu legalnego pobytu obywatela państwa trzeciego i decyzją nakazującą powrót. Należy zapewnić, aby decyzja nakazująca powrót była wydawana **bez zbędnej zwłoki** po podjęciu decyzji o odrzuceniu lub zakończeniu legalnego pobytu lub, optymalnie, w ramach tego samego aktu lub decyzji. Wymóg ten powinien mieć w szczególności zastosowanie do przypadków, w których odrzucono wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej

- (8) Podkreśla się potrzebę zawarcia unijnych oraz dwustronnych umów o readmisji z państwami trzecimi w celu ułatwienia procesu powrotu. Współpraca międzynarodowa z krajami pochodzenia, na wszystkich etapach procesu powrotu, jest wstępnym warunkiem doprowadzenia do trwałych powrotów. **W tym celu należy w możliwie największym stopniu wykorzystywać dostępne instrumenty z myślą o skoordynowanym i ustrukturyzowanym podejściu do migracji, które maksymalizuje synergie i przewiduje stosowanie niezbędnych środków nacisku, szczególnie w przypadku braku współpracy ze strony państw trzecich w zakresie readmisji. Wśród tych instrumentów mogą być międzynarodowe umowy, dialogi i uzgodnienia, partnerstwa na rzecz mobilności, a także istniejące mechanizmy przewidziane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr..... zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 810/2009 (kodeks wizowy) i w rozporządzeniu 2018/1806.**

8a W **przypadku braku współpracy ze strony niektórych państw trzecich, jeżeli chodzi o readmisję swoich obywateli zatrzymanych w związku z nielegalnym pobylem, i w przypadku niepodjęcia przez te państwa trzecie skutecznej współpracy w procesie powrotu należy stosować – na podstawie obiektywnych kryteriów oraz w sposób rygorystyczny i czasowy – niektóre przepisy kodeksu wizowego, aby wzmocnić współpracę danego państwa trzeciego w zakresie readmisji.**

- (9) Uznaje się za uzasadnioną stosowaną przez państwa członkowskie praktykę powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, pod warunkiem że ustanowione zostały sprawiedliwe i skuteczne systemy azylowe, w pełni zgodne z zasadą *non-refoulement*.
- (10) Zgodnie z dyrektywą Rady 2005/85/WE³, obywatela państwa trzeciego, który wystąpił o azyl w państwie członkowskim, nie należy uznawać za osobę nielegalnie przebywającą na terytorium tego państwa członkowskiego, dopóki nie wejdzie w życie decyzja odmowna w sprawie wniosku o azyl lub decyzja o odebraniu mu prawa do pobytu jako osobie ubiegającej się o azyl.

³ Dyrektywa Rady 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w państwach członkowskich (Dz.U. L 326 z 13.12.2005, s. 13).

- (11) Aby zapewnić bardziej przejrzyste i skuteczne zasady wyznaczania terminu dobrowolnego wyjazdu i zatrzymania obywatela państwa trzeciego, zasady ustalania, czy istnieje ryzyko ucieczki, powinny się opierać na obiektywnych kryteriach ogólnounijnych. Niniejsza dyrektywa powinna ponadto ustanawiać szczegółowe kryteria określające podstawy domniemania wzruszalnego, że istnieje ryzyko ucieczki. **Obywatel państwa trzeciego powinien przedstawić wszelkie elementy konieczne do oceny ryzyka ucieczki.**
- (11a) **O ile państwa członkowskie nie postanowią, że nie będą stosować niniejszej dyrektywy zgodnie z art. 2 ust. 2 lit. b), podczas określania ryzyka ucieczki właściwe krajowe organy mogą uwzględniać naruszenia kodeksów karnych państw członkowskich w przypadku poważnych przestępstw, gdyż mogą one w szczególności oznaczać brak poszanowania ram prawnych państw członkowskich, w tym przepisów migracyjnych. Organy te mogą także uwzględniać toczące się śledztwa lub postępowania, które nie doprowadziły jeszcze do wydania wyroku skazującego, jeżeli przewiduje tak prawo krajowe.**

- (12) Aby zwiększyć skuteczność procedury powrotu, należy nałożyć na obywateli państw trzecich wyraźne obowiązki, a w szczególności obowiązek współpracy z właściwymi organami na wszystkich etapach procedury powrotu, w tym poprzez dostarczanie informacji i elementów niezbędnych do oceny ich indywidualnej sytuacji. Jednocześnie należy zapewnić, aby obywatele państw trzecich byli informowani o skutkach niewypełnienia tych obowiązków, w związku z określaniem ryzyka ucieczki, wyznaczaniem terminu dobrowolnego wyjazdu i możliwością zastosowania środka detencyjnego i **kar, jeżeli przewiduje tak prawo krajowe**, jak również w odniesieniu do programów pomocy logistycznej, finansowej i innej pomocy rzeczowej lub niefinansowej.

- (13) Jeżeli nie ma powodów do stwierdzenia, że wyznaczanie terminu dobrowolnego wyjazdu godziłoby w cel procedury powrotu, powrót dobrowolny należy przedkładać nad powrót przymusowy, a także wyznaczyć odpowiedni termin dobrowolnego wyjazdu, który wynosi do trzydziestu dni. Terminu dobrowolnego wyjazdu nie należy wyznaczać, jeżeli stwierdzono, że w przypadku danego obywatela państwa trzeciego istnieje ryzyko ucieczki, lub obywatel ten stanowi zagrożenie dla porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego. **Państwa członkowskie mogą postanowić o niewyznaczeniu terminu dobrowolnego wyjazdu, w przypadku gdy poprzedni wniosek danego obywatela państwa trzeciego o pozwolenie na legalny pobyt został odrzucony jako zawierający fałszywe informacje, oczywiście bezzasadny lub niedopuszczalny.** Należy przewidzieć przedłużenie terminu dobrowolnego wyjazdu, gdy uznaje się to za konieczne z powodu szczególnych okoliczności w danym przypadku.

(14) Aby wspierać dobrowolne **wyjazdy**, państwa członkowskie powinny posiadać programy operacyjne umożliwiające zwiększoną pomoc w przypadku powrotu i doradztwo, które mogą obejmować wsparcie na rzecz reintegracji w państwie trzecim powrotu. **Można uwzględnić** wspólne normy dotyczące programów wspomaganych dobrowolnych powrotów i środków reintegracyjnych opracowane przez Komisję we współpracy z państwami członkowskimi i zatwierdzone przez Radę.

Pomocy w zakresie dobrowolnych wyjazdów należy udzielać zgodnie z przepisami krajowymi, które nie muszą stanowić wyłącznie procedur administracyjnych, i z poszanowaniem określonych w tych przepisach warunków i przesłanek nieobjęcia tą pomocą.

Niniejsza dyrektywa nie ustanawia prawa podmiotowego przysługującego obywatelom państw trzecich do otrzymywania pomocy w zakresie dobrowolnych wyjazdów lub reintegracji.

(15) Należy ustanowić zbiór wspólnych minimalnych gwarancji prawnych, mających zastosowanie do decyzji dotyczących powrotu, tak aby zapewnić skuteczną ochronę interesów osób, których dotyczą.

- (16) Długość terminu na wniesienie odwołania od decyzji dotyczących powrotów powinna być wystarczająca, aby zagwarantować dostęp do skutecznego środka odwoławczego; jednocześnie należy uwzględnić, że długie terminy mogą mieć szkodliwy wpływ na procedury powrotu. W celu uniknięcia nadużywania praw i procedur należy **ustanowić** maksymalny okres na złożenie w **sądzie lub trybunale** odwołania od decyzji nakazującej powrót.
- (17) **Bez uszczerbku dla autonomii proceduralnej państw członkowskich, w celu zwiększenia skuteczności procedur powrotu przy jednoczesnym zapewnieniu poszanowania prawa do skutecznego środka odwoławczego, państwa członkowskie powinny przewidzieć, że – tam gdzie to możliwe – odwołania od decyzji nakazującej powrót są rozpatrywane tylko w jednej instancji sądu lub trybunału.**
- (17a) **Państwa członkowskie mogą prowadzić administracyjne procedury odwoławcze, zanim nastąpi złożenie odwołania w sądzie lub trybunale, pod warunkiem że procedury te nie wpłyną na skuteczność procedury powrotu.**

- (17b) Organ, który wykonuje funkcje sadownicze, powinien zostać uznany za trybunał, jeżeli został ustanowiony na mocy prawa, jest stały, niezawisły i bezstronny, prowadzi postępowania inter partes, ma przymusową jurysdykcję, stosuje przepisy prawa i oferuje niezbędne gwarancje procesowe.**
- (18) Odwołanie od decyzji nakazującej powrót powinno mieć automatyczny skutek zawieszający albo skutek zawieszający przyznany na wniosek w przypadkach, w których **może zaistnieć** ryzyko naruszenia zasady *non-refoulement*.
- (19) **Państwa członkowskie** powinny mieć możliwość tymczasowego zawieszenia wykonania decyzji nakazującej powrót w indywidualnych przypadkach, gdy okaże się to konieczne z innych względów.
- 19a Krajowe stosowanie zasad dotyczących przepisów niniejszej dyrektywy odnoszących się do odwołań i skutku zawieszającego powinno być zgodne z prawem do skutecznego środka odwoławczego przewidzianego w art. 47 Karty praw podstawowych.

- (20) Aby zwiększyć skuteczność procedur powrotu oraz unikać niepotrzebnych opóźnień, bez negatywnego wpływu na prawa danych obywateli państw trzecich, należy zweryfikować – **w ramach odwołania od decyzji nakazującej powrót – ryzyko naruszenia zasady *non-refoulement*, chyba że** taka weryfikacja już się odbyła jako część postępowania odwoławczego od decyzji o azylu przeprowadzonego przed wydaniem odnośnej decyzji nakazującej powrót, w stosunku do której wniesiono odwołanie, chyba że od tego czasu sytuacja obywatela państwa trzeciego uległa znacznej zmianie.
- (21) Osobom nieposiadającym dostatecznych środków należy udostępnić, na ich wniosek, niezbędną pomoc prawną. Ustawodawstwo krajowe powinno określać listę przypadków, w jakich pomoc prawną należy uznać za niezbędną.

- (22) Sytuacja obywateli państw trzecich, którzy przebywają nielegalnie, ale nie mogą jeszcze zostać wydalen, powinna zostać uregulowana. Ich podstawowe warunki bytowe powinny zostać określone zgodnie z prawem krajowym. Aby osoby te mogły wykazać swą szczególną sytuację w przypadku kontroli administracyjnych, powinny otrzymywać pisemne potwierdzenie ich sytuacji. Państwa członkowskie powinny mieć dużą swobodę w ustalaniu formy i formatu tego pisemnego potwierdzenia oraz powinny mieć możliwość włączenia go do decyzji dotyczących powrotów wydawanych zgodnie z niniejszą dyrektywą.
- (23) Stosowanie środków przymusu powinno zostać w sposób wyraźny podporządkowane zasadom proporcjonalności i skuteczności w odniesieniu do zastosowanych środków i do zamierzonych celów. Należy ustanowić minimalne gwarancje mające zastosowanie do powrotu przymusowego, biorąc pod uwagę decyzję Rady 2004/573/WE⁴. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość korzystania z różnych możliwości nadzorowania powrotu przymusowego.

⁴ Decyzja Rady 2004/573/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wspólnych lotów w celu wydalenia z terytorium dwóch lub więcej państw członkowskich, obywateli państw trzecich, którzy podlegają indywidualnemu nakazowi wydalenia (Dz.U. L 261 z 6.8.2004, s. 28).

- (24) Skutkiem krajowych środków w zakresie powrotów należy nadać wymiar europejski poprzez wprowadzenie zakazu wjazdu, wskutek którego zabroniony byłby wjazd i pobyt na terytorium wszystkich państw członkowskich. Okres obowiązywania tego zakazu wjazdu należy określić z należytym uwzględnieniem wszystkich istotnych dla danego przypadku okoliczności i nie powinien on zwykle przekraczać dziesięciu lat. W tym kontekście należy w sposób szczególnie uwzględniać fakt, że wobec danego obywatela państwa trzeciego wydano już więcej niż jedną decyzję nakazującą powrót lub o wykonaniu wydalenia, lub fakt, że wjechał on na terytorium państwa członkowskiego w okresie obowiązywania zakazu wjazdu.
- (25) W przypadku wykrycia w trakcie kontroli wyjazdowej na granicach zewnętrznych, że dany obywatel państwa trzeciego przebywał na terenie państw członkowskich nielegalnie, właściwe może być wydanie zakazu wjazdu, aby zapobiec jego ponownemu wjazdowi, a tym samym ograniczyć ryzyko nielegalnej imigracji. W uzasadnionych przypadkach, po przeprowadzeniu indywidualnej oceny oraz zgodnie z zasadą proporcjonalności, właściwy organ może wydać zakaz wjazdu bez wydawania decyzji nakazującej powrót, aby uniknąć opóźnienia wyjazdu danego obywatela państwa trzeciego.

- (26) Państwa członkowskie w swoim zakresie decydują, czy kontrola decyzji dotyczących powrotu daje organowi lub podmiotowi dokonującemu kontroli prawo do zastąpienia ich swoimi własnymi decyzjami dotyczącymi powrotu.
- (27) Stosowanie środków detencyjnych w celu wydalenia należy uzależnić od tego, czy jest ono proporcjonalne w odniesieniu do zastosowanych środków i zakładanych celów. Zastosowanie środka detencyjnego jest uzasadnione tylko w celu przygotowania powrotu lub wykonania wydalenia oraz jeśli zastosowanie łagodniejszych środków przymusu byłoby niewystarczające.

- (28) Środek detencyjny należy zastosować, po przeprowadzeniu indywidualnej oceny z uwzględnieniem zaistnienia sytuacji wymagającej szczególnego traktowania , jeżeli istnieje ryzyko ucieczki, jeżeli obywatel państwa trzeciego unika przygotowań do powrotu lub wydalenia lub utrudnia przygotowania do powrotu lub wydalenie bądź jeżeli dany obywatel państwa trzeciego stanowi zagrożenie dla **porządku** publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego.

W przypadku gdy prawo krajowe przewiduje zastosowanie środka detencyjnego wobec małoletnich, dobro dziecka powinno być kwestią nadrzędną.

- (29) Z uwagi na to, że maksymalny okres zatrzymania w niektórych państwach członkowskich jest niewystarczający do zapewnienia realizacji powrotu, należy ustanowić maksymalny okres zatrzymania wynoszący od trzech do sześciu miesięcy – z możliwością przedłużenia – w celu zagwarantowania, że jest wystarczająco dużo czasu na pomyślne przeprowadzenie procedury powrotu, bez uszczerbku dla ustanowionych gwarancji mających zapewnić, by środek detencyjny był stosowany jedynie w razie konieczności, w proporcjonalny sposób i tylko tak długo, jak długo trwają przygotowania do wydalenia.

(29a) W przypadku gdy nakaz zatrzymania obywatela państwa trzeciego został wydany w procedurze administracyjnej, sąd odpowiedzialny za ocenę legalności tej decyzji może uwzględnić wszystkie odnośne fakty, dowody i uwagi zgłoszone mu przez strony

W przypadku gdy decyzja o zastosowaniu środka detencyjnego została podjęta w procedurze administracyjnej z naruszeniem prawa do bycia wysłuchanym, sąd krajowy odpowiedzialny za ocenę legalności tej decyzji może nakazać uchylenie środka detencyjnego tylko wówczas, gdy uzna – w świetle wszystkich faktycznych i prawnych okoliczności sprawy – że dane naruszenie faktycznie pozbawiło stronę powołującą się na to prawo możliwości lepszego argumentowania w swojej obronie, i o ile wynik tej procedury administracyjnej mógł być inny.

(30) Niniejsza dyrektywa nie powinna uniemożliwiać państwom członkowskim ustanawiania skutecznych, proporcjonalnych i odstrasżających sankcji oraz kar, w tym kary pozbawienia wolności, w związku z naruszeniem przepisów migracyjnych, pod warunkiem, że takie kary są zgodne z celami niniejszej dyrektywy, nie naruszają jej stosowania i zapewniają pełne poszanowanie praw podstawowych.

(31) Obywateli państwa trzeciego, których umieszczono w ośrodku detencyjnym, należy traktować w sposób ludzki i godny, z poszanowaniem ich praw podstawowych i zgodnie z prawem międzynarodowym i krajowym. Bez uszczerbku dla początkowego zatrzymania dokonanego przez organy ścigania, regulowanego przez prawo krajowe, środek detencyjny powinien być stosowany **zasadniczo** w specjalnym ośrodku detencyjnym.

(31a) Biorąc pod uwagę fakt, że obywatele państwa trzeciego zatrzymani do celów wydalenia nie są zatrzymani jako osoby podejrzane o działalność przestępczą ani jako osoby skazane w postępowaniu karnym, nie należy ich umieszczać w pomieszczeniach ze zwykłymi więźniami. Oddzielenie od zwykłych więźniów można zapewnić również poprzez umieszczenie tych obywateli państw trzecich w tych częściach zakładów karnych, które są specjalnie przeznaczone wyłącznie do tego celu.

[(32) W przypadku zastosowania procedury granicznej zgodnie z rozporządzeniem (UE) .../... [rozporządzenie o procedurze azylowej], należy zastosować szczególną procedurę graniczną w odniesieniu do powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, których wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej zostały odrzucone w ramach danej procedury azylowej na granicy, w celu zapewnienia bezpośredniej komplementarności między procedurą azylową a procedurą powrotu i wyeliminowania luk pomiędzy nimi. W takich przypadkach konieczne jest ustanowienie szczegółowych zasad mających zagwarantować spójność i synergię między tymi dwoma procedurami oraz integralność i skuteczność całego procesu. **Państwa członkowskie powinny mieć możliwość korzystania z odpowiednich środków finansowych Unii, aby przeprowadzić niezbędne działania w kontekście procedury granicznej.**

Państwa członkowskie, które wydają zakaz wjazdu obywatelom państw trzecich, którzy wnieśli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej na granicy, a które postanowiły o niestosowaniu niniejszej dyrektywy zgodnie z art. 2 ust. 2 lit. a), powinny przyznać tym obywatelom państw trzecich traktowanie równoważne z traktowaniem przewidzianym w procedurze granicznej.

- (33) Z myślą o zapewnieniu skutecznych powrotów w kontekście procedury granicznej, nie należy wyznaczać terminu dobrowolnego wyjazdu. Termin dobrowolnego wyjazdu **można** jednak wyznaczać obywatelom państw trzecich posiadającym ważne dokumenty podróży i współpracującym z właściwymi organami państw członkowskich na wszystkich etapach procedur powrotu. W takim przypadku obywatel państwa trzeciego powinien przekazać ważne dokumenty podróży właściwemu organowi na przechowanie do momentu wyjazdu, co ma zapobiec ucieczkom.
- (34) W celu szybkiego rozpatrzenia sprawy należy wyznaczyć maksymalny termin na odwołanie się od decyzji nakazującej powrót wydanej w następstwie decyzji o odrzuceniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, która została przyjęta w ramach procedury granicznej

(36) Konieczne i proporcjonalne jest zapewnienie, by obywatela państwa trzeciego, który był już zatrzymany, gdy rozpatrywano jego wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w ramach procedury azylowej na granicy, można było umieścić w ośrodku detencyjnym w celu przygotowania powrotu lub wykonania wydalenia, gdy tylko jego wniosek zostanie odrzucony. Aby uniknąć sytuacji, w której obywatel państwa trzeciego jest automatycznie zwalniany z ośrodka detencyjnego i może wjechać na terytorium państwa członkowskiego, pomimo że odmówiono mu prawa do pobytu, czas na wykonanie decyzji nakazującej powrót wydanej na granicy powinien być ograniczony. Dany obywatel państwa trzeciego może zostać **zatrzymany** w ramach procedury granicznej **na maksymalny okres** czterech miesięcy, **dopóki** trwają przygotowania do wydalenia i są one wykonywane z należytą starannością. Ten okres zatrzymania powinien pozostać bez uszczerbku dla innych okresów zatrzymania przewidzianych w niniejszej dyrektywie. Jeżeli wykonanie decyzji nakazującej powrót nie było możliwe przed upływem wskazanego terminu, można nakazać dalsze zatrzymanie obywatela państwa trzeciego na mocy innego przepisu niniejszej dyrektywy na przewidziany w nim czas]⁵.

⁵ Motywy 32–36 dotyczące procedury granicznej nie stanowią części podejścia ogólnego.

- (37) Państwa członkowskie powinny mieć szybki dostęp do informacji o decyzjach nakazujących powrót oraz zakazach wjazdu wydanych przez inne państwa członkowskie. Dostęp ten powinien być zapewniany zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1860 .../...⁶
[rozporządzenie w sprawie wykorzystywania Systemu Informacyjnego Schengen do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich] oraz rozporządzeniem (UE) 2018/1861⁷ § 9¹⁰

⁶ [Rozporządzenie w sprawie wykorzystywania Systemu Informacyjnego Schengen do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich] (Dz.U. L ...).

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1861 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie odpraw granicznych, zmiany konwencji wykonawczej do układu z Schengen oraz zmiany i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1987/2006 (Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 14).

⁸ Rozporządzenie (WE) nr 1987/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II) (Dz.U. L 381 z 28.12.2006, s. 4).

⁹

¹⁰

37 a Wzajemne uznawanie decyzji nakazujących powrót może przyczynić się do zapewnienia skuteczniejszej realizacji powrotów. Państwa członkowskie powinny w tym celu wykorzystywać wszelkie dostępne środki współpracy i wymiany informacji. Komisja powinna dokonać oceny unijnych aktów prawnych dotyczących powrotów w celu zapewnienia bardziej jednolitego i spójnego wykonywania decyzji nakazujących powrót i ograniczenia obciążeń administracyjnych spoczywających na organach krajowych, zwłaszcza w drodze wzajemnego uznawania decyzji nakazujących powrót, a także powinna rozpatrzyć przedłożenie wniosku prawodawczego w tym zakresie.

(38) Ustanowienie systemów zarządzania powrotami w państwach członkowskich zwiększa skuteczność procesu powrotu. Każdy system krajowy powinien przekazywać terminowo informacje na temat tożsamości i sytuacji prawnej obywatela państwa trzeciego, które są istotne dla monitorowania i podejmowania działań następczych w odniesieniu do indywidualnych przypadków. Aby takie krajowe systemy zarządzania powrotami mogły skutecznie funkcjonować oraz aby znacznie ograniczyć obciążenia administracyjne, systemy te powinny być powiązane z systemem informacyjnym Schengen w celu ułatwienia i przyspieszenia wprowadzania informacji związanych z powrotami, a także z **platformą** utworzoną przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej zgodnie z rozporządzeniem (UE) .../... [*rozporządzenie w sprawie ESGP*].

- (39) Współpraca między zainteresowanymi instytucjami zaangażowanymi na wszystkich etapach procesu powrotu oraz wymiana i upowszechnianie najlepszych praktyk , m.in. uwzględnienie i regularne aktualizowanie „Podręcznika dotyczącego powrotów” w celu odzwierciedlenia zmian prawnych i politycznych, powinny towarzyszyć wprowadzaniu w życie niniejszej dyrektywy oraz zapewnić europejską wartość dodaną.
- (40) Unia zapewnia wsparcie finansowe i operacyjne w celu skutecznego wdrożenia niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie powinny jak najlepiej wykorzystywać dostępne unijne instrumenty finansowe, programy i projekty w dziedzinie powrotów, w szczególności na mocy rozporządzenia (UE) .../... [*rozporządzenie ustanawiające Fundusz Azylu i Migracji*], jak również pomoc operacyjną zapewnianą przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej zgodnie z rozporządzeniem (UE) .../... [*rozporządzenie w sprawie ESGP*]. Wsparcie takie powinno być wykorzystywane w szczególności w celu wprowadzania systemów zarządzania powrotami i programów pomocy logistycznej, finansowej i innej pomocy rzeczowej lub niefinansowej na potrzeby wspierania powrotów – oraz, w stosownych przypadkach, ponownej integracji – obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających na terytorium UE.

- (41) Ponieważ cel niniejszej dyrektywy, mianowicie ustanowienie wspólnych zasad dotyczących powrotu, wykonania wydalenia, stosowania środków przymusu, środków detencyjnych i zakazów wjazdu, nie może być osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast z uwagi na jego rozmiary i skutki możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki, zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym samym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (42) Państwa członkowskie powinny wprowadzić w życie niniejszą dyrektywę bez dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub światopogląd, przekonania polityczne lub inne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.
- (43) Zgodnie z Konwencją Organizacji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka z 1989 r. dobro dziecka powinno być kwestią nadrzędną dla państw członkowskich przy wprowadzaniu w życie niniejszej dyrektywy. Zgodnie z Europejską Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności prawo do poszanowania życia rodzinnego powinno być kwestią nadrzędną dla państw członkowskich przy wprowadzaniu w życie niniejszej dyrektywy.

- (44) Stosowanie niniejszej dyrektywy nie narusza zobowiązań wynikających z Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 r., zmienionej protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r.
- (45) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.
- (46) Cel, jakim jest skuteczna realizacja powrotów obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają lub przestali spełniać warunki wjazdu, pobytu lub zamieszkania na terytorium państw członkowskich, zgodnie z niniejszą dyrektywą, stanowi zasadniczy element kompleksowych działań na rzecz zwalczania **nielegalnej imigracji** oraz ważny powód leżący w istotnym interesie publicznym.

(47) Organy państw członkowskich odpowiedzialne za powroty muszą przetwarzać dane osobowe w celu zapewnienia właściwego wdrażania procedur powrotu i skutecznego egzekwowania decyzji nakazujących powrót. Państwa trzecie będące państwami powrotu często nie są objęte decyzjami stwierdzającymi odpowiedni stopień ochrony przyjmowanymi przez Komisję na podstawie art. 45 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679^{11 12}, często też nie zawierają ani nie zamierzają zawierać z Unią umów o readmisji ani w inny sposób zapewniać odpowiednich zabezpieczeń w rozumieniu art. 46 rozporządzenia (UE) 2016/679. Pomimo szeroko zakrojonych wysiłków Unii w dziedzinie współpracy z głównymi krajami pochodzenia nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich zobowiązanych do powrotu, nie zawsze można zapewnić, by takie państwa trzecie systematycznie wypełniały obowiązek readmisji własnych obywateli ustanowiony prawem międzynarodowym. Umowy o readmisji zawarte lub negocjowane przez Unię lub państwa członkowskie i przewidujące odpowiednie zabezpieczenia w odniesieniu do przekazywania danych do państw trzecich zgodnie z art. 46 rozporządzenia (UE) 2016/679 dotyczą ograniczonej liczby takich państw trzecich. W sytuacji, w której umowy takie nie istnieją, właściwe organy państw członkowskich powinny przekazywać dane osobowe do celów realizacji operacji powrotowych Unii zgodnie z warunkami określonymi w art. 49 ust. 1 lit. d) rozporządzenia (UE) 2016/679.

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

¹²

- (48) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej oraz Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy, nie jest nią związana ani nie podlega jej stosowaniu. Ze względu na to, że niniejsza dyrektywa rozwija – w zakresie, w jakim ma zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają lub przestali spełniać warunki wjazdu zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399¹³ – dorobek Schengen, Dania, zgodnie z art. 4 tego protokołu, – w terminie sześciu miesięcy od przyjęcia przez Radę niniejszej dyrektywy – podejmuje decyzję, czy dokona jej transpozycji do swojego prawa krajowego.

¹³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz.U. L 77 z 23.3.2016, s. 1).

- (49) W zakresie, w jakim niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają lub przestali spełniać warunki wjazdu zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/399, stanowi ona rozwinięcie przepisów dorobku Schengen, które nie mają zastosowania do Zjednoczonego Królestwa zgodnie z decyzją Rady 2000/365/WE ¹⁴. Ponadto zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, oraz bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Zjednoczone Królestwo nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy, nie jest nią związane ani nie podlega jej stosowaniu.

¹⁴ Decyzja Rady 2000/365/WE z dnia 29 maja 2000 r. dotycząca wniosku Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej o zastosowanie wobec niego niektórych przepisów dorobku Schengen (Dz.U. L 131 z 1.6.2000, s. 43).

- (50) W zakresie, w jakim niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają lub przestali spełniać warunki wjazdu zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/399, stanowi ona rozwinięcie przepisów dorobku Schengen, które nie mają zastosowania do Irlandii zgodnie z decyzją Rady 2002/192/WE¹⁵. Ponadto, zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, oraz bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Irlandia nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy, nie jest nią związana ani nie podlega jej stosowaniu.

¹⁵ Decyzja Rady 2002/192/WE z dnia 28 lutego 2002 r. dotycząca wniosku Irlandii o zastosowaniu wobec niej niektórych przepisów dorobku Schengen (Dz.U. L 64 z 7.3.2002, s. 20).

- (51) W odniesieniu do Islandii i Norwegii, niniejsza dyrektywa – w zakresie, w jakim ma ona zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają lub przestali spełniać warunki wjazdu zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/399 – stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w rozumieniu Układu zawartego przez Radę Unii Europejskiej i Republikę Islandii oraz Królestwo Norwegii dotyczącego włączenia tych dwóch państw we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen, które wchodzi w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 pkt C decyzji Rady 1999/437/WE ¹⁶.

¹⁶ Decyzja Rady 1999/437/WE z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie niektórych warunków stosowania Układu zawartego przez Radę Unii Europejskiej i Republikę Islandii oraz Królestwo Norwegii dotyczącego włączenia tych dwóch państw we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen (Dz.U. L 176 z 10.7.1999, s. 31).

(52) W odniesieniu do Szwajcarii, niniejsza dyrektywa – w zakresie, w jakim ma ona zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają lub przestali spełniać warunki wjazdu zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/399 – stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen – w rozumieniu Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen¹⁷, które wchodzi w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 pkt C decyzji 1999/437/WE w powiązaniu z art. 3 decyzji Rady 2008/146/WE¹⁸.

¹⁷ Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 52.

¹⁸ Decyzja Rady 2008/146/WE z dnia 28 stycznia 2008 r. w sprawie zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia tego państwa we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen (Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 1).

- (53) W odniesieniu do Liechtensteinu, niniejsza dyrektywa – w zakresie, w jakim ma zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają lub przestali spełniać warunki wjazdu zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/399 – stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w rozumieniu Protokołu między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu o przystąpieniu Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen¹⁹, które wchodzą w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 pkt C decyzji 1999/437/WE w powiązaniu z art. 3 decyzji Rady 2011/350/UE²⁰ .

¹⁹ Dz.U. L 160 z 18.6.2011, s. 21.

²⁰ Decyzja Rady 2011/350/UE z dnia 7 marca 2011 r. w sprawie zawarcia w imieniu Unii Europejskiej Protokołu między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu w sprawie przystąpienia Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen, odnoszącego się do zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych i do przemieszczania się osób (Dz.U. L 160 z 18.6.2011, s. 19).

- (54) Obowiązek transpozycji niniejszej dyrektywy do prawa krajowego należy ograniczyć do tych przepisów, które stanowią merytoryczną zmianę w porównaniu z wcześniejszą dyrektywą. Obowiązek transpozycji przepisów, które nie uległy zmianie, wynika z wcześniejszej dyrektywy.
- (55) Niniejsza dyrektywa nie powinna naruszać obowiązków państw członkowskich dotyczących terminów transpozycji do prawa krajowego dyrektywy, określonych w załączniku I,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsza dyrektywa określa wspólne normy i procedury, które mają być stosowane przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, zgodnie z prawami podstawowymi jako zasadami ogólnymi prawa Unii oraz prawa międzynarodowego, w tym z obowiązkami w zakresie ochrony uchodźców oraz praw człowieka.

Artykuł 2

Zakres zastosowania

1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających na terytorium państwa członkowskiego.

2. Państwa członkowskie mogą postanowić, że nie będą stosować niniejszej dyrektywy do obywateli państw trzecich, którzy:
- (a) podlegają zakazowi wjazdu zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) 2016/399 lub którzy zostali zatrzymani lub ujęci przez właściwe organy w związku z nielegalnym przekraczaniem lądowej, morskiej lub powietrznej zewnętrznej granicy tego państwa członkowskiego oraz którzy nie otrzymali następnie zezwolenia na pobyt lub prawa do pobytu w tym państwie członkowskim;
 - (b) podlegają sankcji karnej, która przewiduje lub której skutkiem jest zobowiązanie do powrotu, zgodnie z prawem krajowym, lub podlegają ekstradycji.
3. Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do osób korzystających z prawa do swobodnego przemieszczania się na mocy prawa Unii, określonych w art. 2 pkt. 5 rozporządzenia (UE) 2016/399 .

Artykuł 3

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

1. „obywatel państwa trzeciego” oznacza każdą osobę niebędącą obywatelem Unii w znaczeniu art. 20 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i niebędącą osobą korzystającą z prawa do swobodnego przemieszczania się na mocy prawa Unii , określoną w art. 2 pkt 5 rozporządzenia (UE) 2016/399;
2. „nielegalny pobyt” oznacza obecność na terytorium państwa członkowskiego obywatela państwa trzeciego, który nie spełnia lub przestał spełniać warunki wjazdu do państwa członkowskiego, określone w art. 6 rozporządzenia (UE) 2016/399 , albo innych warunków wjazdu, pobytu lub zamieszkania w tym państwie członkowskim;

3. „powrót” oznacza powrót obywatela państwa trzeciego – wynikający z dobrowolnego lub przymusowego wykonania zobowiązania do powrotu – do:

a) jego/jej kraju pochodzenia, lub

b) kraju tranzytu, zgodnie z unijnymi lub dwustronnymi umowami o readmisji lub z innymi porozumieniami, lub

c) innego państwa trzeciego, do którego dany obywatel państwa trzeciego zdecyduje się dobrowolnie powrócić i przez które zostanie przyjęty;

d) państwa trzeciego, do którego dany obywatel państwa trzeciego ma prawo wjechać i w którym ma prawo przebywać;

e) w ostateczności – w przypadku gdy powrót do jednego z państw trzecich, o których mowa w lit. a) – d), nie może zostać wykonany z powodu braku współpracy w procesie powrotu ze strony danego państwa trzeciego albo danego obywatela państwa trzeciego – do dowolnego państwa trzeciego, z którym obowiązuje unijna lub dwustronna umowa, na podstawie której dany obywatel państwa trzeciego zostanie przyjęty i ma prawo pozostać, i w którym przestrzegane są normy dotyczące praw człowieka zgodnie z Międzynarodowym paktem praw obywatelskich i politycznych i pod warunkiem że powrotu tego nie uniemożliwiają żadne przepisy międzynarodowe, europejskie ani krajowe. W przypadku gdy wykonuje się powrót do państwa trzeciego, który ma wspólną granicę z jednym z państw członkowskich, przed rozpoczęciem negocjacji w sprawie jakiegokolwiek umowy dwustronnej tego rodzaju wymagana jest wcześniejsza zgoda tego państwa członkowskiego.

4. „decyzja nakazująca powrót” oznacza decyzję administracyjną lub orzeczenie sądowe, w których stwierdza się lub uznaje, że obywatel państwa trzeciego przebywa w państwie członkowskim nielegalnie, oraz nakłada się lub stwierdza zobowiązanie do powrotu;
5. „wydalenie” oznacza wykonanie zobowiązania do powrotu, czyli fizyczny przewóz osoby poza terytorium państwa członkowskiego;

6. „zakaz wjazdu” oznacza decyzję administracyjną lub orzeczenie sądowe, które zakazują na określony czas wjazdu i pobytu na terytorium państw członkowskich ;
7. „ryzyko ucieczki” oznacza istnienie w indywidualnych przypadkach powodów, opartych na obiektywnych kryteriach określonych przez prawo, pozwalających sądzić, że obywatel państwa trzeciego, który jest objęty procedurami dotyczącymi powrotu, może uciec;
8. „dobrowolny wyjazd” oznacza zastosowanie się do zobowiązania do powrotu w terminie, który został w tym celu określony w decyzji nakazującej powrót ;
9. „osoby wymagające szczególnego traktowania” oznaczają między innymi małoletnich, małoletnich bez opieki, osoby niepełnosprawne, osoby starsze, kobiety w ciąży, osoby samotnie wychowujące małoletnie dzieci, ofiary tortur, zgwałcenia lub innych poważnych form przemocy psychicznej, fizycznej lub seksualnej;
10. **„inne zezwolenie upoważniające do pobytu” oznacza każdy dokument wydany przez jedno z państw członkowskich obywatelowi państwa trzeciego upoważniający do pobytu na terytorium tego państwa, niebędący dokumentem pobytowym w rozumieniu art. 2 pkt 16 rozporządzenia 2016/399 ani wizą długoterminową w rozumieniu art. 2 pkt 14 rozporządzenia 2018/1860 (rozporządzenie w sprawie użytkowania SIS do celów powrotu), i z wyjątkiem dokumentu, o którym mowa w art. 6 dyrektywy 2013/33/UE.**

Artykuł 4

Korzystniejsze postanowienia

1. Niniejsza dyrektywa nie narusza korzystniejszych postanowień zawartych w:
 - (a) dwu- lub wielostronnych umowach między Unią lub Unią i jej państwami członkowskimi i co najmniej jednym państwem trzecim;
 - (b) dwu- lub wielostronnych umowach między jednym lub większą liczbą państw członkowskich i jednym lub większą liczbą państw trzecich.
2. Niniejsza dyrektywa nie narusza żadnych przepisów dorobku Unii w dziedzinie polityki imigracyjnej i azylowej, które mogą być korzystniejsze dla obywatela państwa trzeciego.
3. Niniejsza dyrektywa nie narusza prawa państw członkowskich do przyjęcia lub zachowania przepisów korzystniejszych dla osób objętych jej zakresem zastosowania, o ile przepisy te są zgodne z niniejszą dyrektywą.
4. W odniesieniu do obywateli państw trzecich wyłączonych z zakresu zastosowania niniejszej dyrektywy zgodnie z art. 2 ust. 2 lit. a) państwa członkowskie:
 - (a) zapewniają, by ich traktowanie oraz poziom ochrony były nie mniej korzystne, niż przewidziano w art. 10 ust. 4 i 5 (ograniczenia w stosowaniu środków przymusu), art. 11 ust. 2 lit. a) (wstrzymanie wydalenia), art. 17 ust. 1 lit. b) i d) (opieka zdrowotna w nagłych wypadkach i uwzględnianie potrzeb osób wymagających szczególnego traktowania) oraz w art. 19 i 20 (warunki pobytu w ośrodku detencyjnym), oraz
 - (b) przestrzegają zasady *non-refoulement*.

Artykuł 5

Zasada *non-refoulement*, proporcjonalność, dobro dziecka, życie rodzinne i stan zdrowia

Wprowadzając w życie niniejszą dyrektywę, państwa członkowskie należycie uwzględniają

- (a) dobro dziecka;
- (b) życie rodzinne;
- (c) stan zdrowia danego obywatela państwa trzeciego

i przestrzegają zasady *non-refoulement* oraz zasady proporcjonalności.

Artykuł 6

Ryzyko ucieczki

1. Stosując niniejszy artykuł, istnienie ryzyka ucieczki lub brak takiego ryzyka określa się na podstawie ogólnej oceny szczególnych okoliczności w danym przypadku. Obiektywne kryteria, o których mowa w art. 3 pkt 7, obejmują co najmniej następujące kryteria:
 - (d) **nielegalny wjazd na terytorium państw członkowskich lub zatrzymanie lub ujęcie w związku z nielegalnym przekraczaniem lądowej, morskiej lub powietrznej zewnętrznej granicy jednego z państw członkowskich;**
 - (e) **przemieszczenie się bez zezwolenia na terytorium innego państwa członkowskiego, w tym w następstwie tranzytu przez państwo trzecie, lub podjęcie prób takiego przemieszczenia się;**

- (f) wyraźne wyrażenie zamiaru nieprzestrzegania środków związanych z powrotami wprowadzanych na podstawie niniejszej dyrektywy **lub działania wyraźnie wskazujące zamiar nieprzestrzegania tych środków** ;
- (g) objęcie decyzją nakazującą powrót wydaną w innym państwie członkowskim;
- (h) niezastosowanie się do decyzji nakazującej powrót w **wyznaczonym terminie dobrowolnego wyjazdu**;
- (i) nieprzestrzeganie **art. 8 ust. 2 lub art. 9 ust. 3 niniejszej dyrektywy**;
- (j) niewypełnienie obowiązku współpracy z właściwymi organami państw członkowskich na wszystkich etapach procedur powrotu, o którym mowa w art. 7;
- (k) istnienie **wcześniejszego** wyroku skazującego za przestępstwo **uznawane za poważne w prawie krajowym państw członkowskich lub za przestępstwa, o których mowa w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW, na terenie Unii Europejskiej**;
- (l)
- (m) posługiwanie się fałszywymi lub podrobionymi dokumentami tożsamości dokumentami **podróży, dokumentami pobytowymi lub wizami bądź dokumentami potwierdzającymi spełnienie warunków wjazdu** , niszczenie lub inna forma usuwania **takich dokumentów, używanie pseudonimów z zamiarem dopuszczenia się oszustwa, przedstawianie innych nieprawdziwych informacji w formie ustnej lub pisemnej** lub odmowa dostarczenia danych biometrycznych zgodnie z wymogami prawa Unii lub prawa krajowego **lub inny oparty na oszustwie sprzeciw wobec procedur powrotu**;

- (n) siłowy sprzeciw wobec procedur powrotu;
- (o)
- (p) niezastosowanie się do ważnego zakazu wjazdu.

r) zagrożenie dla porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego.

W swoich przepisach krajowych państwa członkowskie mogą przewidzieć dodatkowe obiektywne kryteria, takie jak brak dokumentów potwierdzających tożsamość lub toczące się śledztwa lub postępowania w sprawie przestępstwa.

2.

Państwa członkowskie przyjmują , że w danym przypadku – o ile nie zostanie udowodnione inaczej – istnieje ryzyko ucieczki, jeśli spełnione jest jedno z obiektywnych kryteriów, o których mowa w ust. 1 lit. f), m), n) i p).

W swoim prawie krajowym państwa członkowskie mogą przyjąć, że w danym przypadku – o ile nie zostanie udowodnione inaczej – istnieje ryzyko ucieczki, jeśli spełnione jest jedno z obiektywnych kryteriów, o których mowa w ust. 1 lit. d), e), g), h), k), i), j), r).

Artykuł 7

Obowiązek współpracy

1. Państwa członkowskie nakładają na obywateli państw trzecich obowiązek współpracy z właściwymi organami państw członkowskich na wszystkich etapach procedur powrotu. Obowiązek ten obejmuje w szczególności:
 - (a) obowiązek przedstawienia wszelkich elementów koniecznych do ustalenia lub weryfikacji tożsamości i – **na wniosek – obowiązek udowodnienia podjętych wysiłków**; ;
 - (b) obowiązek udzielenia informacji na temat państw trzecich, przez które dana osoba się przedostała;
 - (c) obowiązek **przedstawienia właściwym organom wiarygodnego adresu w formie i w terminie ustalonych w prawie krajowym oraz obowiązek** bycia obecnym i dostępnym w trakcie trwających procedur;
 - (d) obowiązek przedłożenia właściwym organom państw państwa trzeciego wniosku o wydanie ważnego dokumentu podróży **oraz przedstawienia wszelkich informacji i oświadczeń niezbędnych do otrzymania takiego dokumentu, a także obowiązek współpracy z tymi organami**;
 - (e) **osobiste** stawienie się – jeżeli jest to wymagane do tego celu – przed właściwymi organami krajowymi i państwa trzeciego.

2. Na elementy, o których mowa w ust. 1 lit. a) składają się oświadczenia obywatela państwa trzeciego i dokumenty znajdujące się w jego posiadaniu dotyczące tożsamości, obywatelstwa lub obywatelstw, **daty i miejsca urodzenia**, kraju lub krajów oraz miejsca lub miejsc poprzedniego pobytu, tras podróży oraz dokumentacji podróży , **a także dane biometryczne.**

3. Państwa członkowskie informują obywateli państw trzecich o **ich obowiązkach, o których mowa w ust. 1, i o konsekwencjach ich nieprzestrzegania, w tym o karach określonych w prawie krajowym, jeżeli przewidziały tak państwa członkowskie, zgodnie z zasadami praworządności. Państwa członkowskie określają sposoby przedstawiania takich informacji.**

ROZDZIAŁ II

ZAKOŃCZENIE NIELEGALNEGO POBYTU

Artykuł 8

Decyzja nakazująca powrót

1. Bez uszczerbku dla wyjątków, o których mowa w ust. 2–5 i **ust. 7, oraz sytuacji, o której mowa w art. 13 ust. 2**, państwa członkowskie wydają decyzję nakazującą powrót każdemu obywatelowi państwa trzeciego nielegalnie przebywającemu na ich terytorium. **Obywatel państwa trzeciego musi zastosować się do tej decyzji.**

2. **Bez uszczerbku dla rozporządzenia (UE) 604/2013** obywatele państw trzecich nielegalnie przebywający na terytorium jednego z państw członkowskich oraz posiadający ważny dokument pobytowy lub **ważną wizę długoterminową** wydane przez inne państwo członkowskie, mają obowiązek natychmiast udać się na terytorium tego innego państwa członkowskiego.

W przypadku gdy ze względów porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub **bezpieczeństwa narodowego** konieczny jest natychmiastowy wyjazd danego obywatela państwa trzeciego, zastosowanie ma ust. 1.

W przypadku nieprzestrzegania tego obowiązku przez danego obywatela państwa trzeciego zastosowanie ma ust. 1, a państwo członkowskie, które wydało decyzję nakazującą powrót, rozpoczyna konsultacje zgodnie z art. 10 rozporządzenia (UE) 2018/1860 [w sprawie użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich].

Jeżeli państwo członkowskie, które wydało dokument pobytowy lub wizę długoterminową, powiadomi państwo członkowskie, które wydało decyzję nakazującą powrót, że utrzymuje w mocy ten dokument pobytowy lub tę wizę długoterminową, albo jeżeli nie podejmie decyzji w terminie określonym w art. 10 lit. e) rozporządzenia (UE) 2018/1860, to państwo członkowskie ma obowiązek przyjęcia obywatela państwa trzeciego na swoje terytorium.

Jeżeli państwo członkowskie, które wydało dokument pobytowy lub wizę długoterminową, powiadomi państwo członkowskie, które wydało decyzję nakazującą powrót, że nie utrzymuje w mocy tego dokumentu pobytowego lub tej wizy długoterminowej, państwo członkowskie, które wydało decyzję nakazującą powrót, podejmuje niezbędne środki, aby wykonać tę decyzję.

- 2a. Bez uszczerbku dla rozporządzenia (UE) 604/2013 obywatele państw trzecich nielegalnie przebywający na terytorium jednego z państw członkowskich oraz posiadający inne zezwolenie upoważniające do pobytu wydane przez inne państwo członkowskie, mają obowiązek natychmiast udać się na terytorium tego innego państwa członkowskiego. Jeżeli dany obywatel państwa trzeciego nie wypełni tego obowiązku lub w przypadku gdy ze względów porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego konieczny jest natychmiastowy wyjazd danego obywatela państwa trzeciego, zastosowanie ma ust. 1.**

[...]

3. Państwa członkowskie mogą wstrzymać się od wydania decyzji nakazującej powrót wobec obywatela państwa trzeciego nielegalnie przebywającego na nich terytorium, jeżeli dany obywatel państwa trzeciego zostanie przyjęty przez inne państwo członkowskie na podstawie dwustronnych umów lub porozumień obowiązujących w dniu 13 stycznia 2009 r.. W takim przypadku państwo członkowskie, które przyjęło danego obywatela państwa trzeciego, stosuje ust. 1.

4. Państwa członkowskie mogą w dowolnym momencie postanowić o wydaniu obywatelowi państwa trzeciego nielegalnie przebywającemu na ich terytorium, niezależnego zezwolenia na pobyt , **wizy długoterminowej** lub innego zezwolenia upoważniającego go do pobytu, ze względu na jego ciężką sytuację albo z przyczyn humanitarnych lub z innych przyczyn. W takim przypadku nie wydaje się decyzji nakazującej powrót. Jeżeli decyzja nakazująca powrót została już wydana, należy ją uchylić lub zawiesić na okres ważności wspomnianego zezwolenia na pobyt , **wizy długoterminowej** lub innego zezwolenia upoważniającego do pobytu.

5. Jeżeli wobec obywatela państwa trzeciego nielegalnie przebywającego na terytorium danego państwa członkowskiego toczy się procedura mająca na celu przedłużenie ważności zezwolenia na pobyt , **wizy długoterminowej** lub innego zezwolenia upoważniającego do pobytu, wspomniane państwo członkowskie rozważa wstrzymanie się od wydania decyzji nakazującej powrót aż do zakończenia toczącej się procedury.

6. Państwa członkowskie wydają decyzję nakazującą powrót **zgodnie ze swoimi przepisami krajowymi:**

a) **w tym samym akcie, który zawiera decyzję** o zakończeniu legalnego pobytu obywatela państwa trzeciego lub o odmowie prawa do tego pobytu , w tym decyzję o nieprzyznaniu statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej zgodnie z rozporządzeniem (UE) .../... [*rozporządzenie o kwalifikowaniu*] , lub

b) wraz z decyzją o zakończeniu legalnego pobytu obywatela państwa trzeciego lub o odmowie prawa do tego pobytu, w tym decyzją o nieprzyznaniu obywatelowi państwa trzeciego statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej zgodnie z rozporządzeniem (UE) .../... [*rozporządzenie o kwalifikowaniu*], lub bez zbędnej zwłoki po przyjęciu decyzji o zakończeniu lub odmowie.

Niniejsza dyrektywa nie wyklucza podejmowania przez państwa członkowskie decyzji nakazującej powrót wraz z decyzją o wykonaniu wydalenia lub zakazem wjazdu, w ramach jednej decyzji administracyjnej lub orzeczenia sądowego, zgodnie z ich prawem krajowym.

Niniejszy ustęp pozostaje bez uszczerbku dla gwarancji przewidzianych w rozdziale III i w innych odpowiednich przepisach prawa Unii i prawa krajowego. **W szczególności państwa członkowskie zapewniają, aby skutki prawne decyzji nakazującej powrót zostały zawieszane do czasu wyniku odwołania złożonego [zgodnie z art. 53 rozporządzenia (UE) .../... rozporządzenie o procedurze azylowej], w przypadku gdy obywatel państwa trzeciego jest upoważniony do pozostania na terytorium danego państwa członkowskiego zgodnie z [art. 54 ust. 1 lub ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) .../... rozporządzenie o procedurze azylowej].**

7. Państwa członkowskie mogą uznać każdą decyzję nakazującą powrót wydaną zgodnie z ust. 1 przez właściwe organy innych państw członkowskich zgodnie z dyrektywą Rady 2001/40/WE. W takich przypadkach powrót wykonywany jest zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami państwa członkowskiego, które przeprowadza procedurę powrotu.

(8) W razie konieczności państwa członkowskie współpracują za pośrednictwem wyznaczonych punktów kontaktowych w celu ułatwienia wykonania decyzji nakazujących powrót. W szczególności współpraca państw członkowskich może polegać na zezwalaniu na tranzyt przez terytorium innego państwa członkowskiego do celów zastosowania się do decyzji nakazującej powrót lub do celów otrzymania dokumentów podróży. Zasady takiej współpracy można określić w dwu- lub wielostronnych porozumieniach lub umowach i mogą one obejmować, warunki dotyczące eskortowania, terminów na odpowiedź oraz powiązanych kosztów.

Artykuł 9

Dobrowolny wyjazd

1. Bez uszczerbku dla wyjątków, o których mowa w ust. 2 i 4, w decyzji nakazującej powrót wyznacza się odpowiedni termin dobrowolnego wyjazdu, który wynosi do trzydziestu dni. Państwa członkowskie mogą określić w prawie krajowym, że termin ten jest wyznaczany jedynie na wniosek danego obywatela państwa trzeciego. W takim przypadku państwa członkowskie informują danych obywateli państw trzecich o możliwości złożenia takiego wniosku.

Przewidziany w pierwszym akapicie wyżej termin nie pozbawia danych obywateli państw trzecich możliwości wcześniejszego wyjazdu.

Długość terminu dobrowolnego wyjazdu określa się z należytych uwzględnieniem okoliczności sprawy

2. Jeżeli jest to konieczne, państwa członkowskie przedłużają termin dobrowolnego wyjazdu, uwzględniając w danym przypadku szczególne okoliczności, takie jak długość pobytu, obecność dzieci uczęszczających do szkoły oraz istnienie innych związków rodzinnych i społecznych.
3. Niektóre obowiązki mające na celu uniknięcie ryzyka ucieczki, takie jak regularne zgłaszanie się do danego organu, wpłacenie odpowiedniej kaucji, dostarczenie dokumentów lub obowiązek przebywania w określonym miejscu, mogą zostać nałożone na czas trwania okresu, w którym ma nastąpić dobrowolny wyjazd.

4. **Bez uszczerbku dla przysługującej danemu obywatelowi państwa trzeciego możliwości dobrowolnego zastosowania się do zobowiązania do powrotu i otrzymania wsparcia zgodnie z art. 14 ust. 3** państwa członkowskie nie wyznaczają terminu dobrowolnego wyjazdu w następujących przypadkach:

- a) jeśli istnieje ryzyko ucieczki stwierdzone zgodnie z art. 6 ;
- b) jeśli dany obywatel państwa trzeciego stanowi zagrożenie dla porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego.

Państwa członkowskie mogą wstrzymać się od wyznaczenia terminu dobrowolnego wyjazdu, jeśli wniosek o pozwolenie na legalny pobyt został odrzucony jako oczywiście bezzasadny lub zawierający fałszywe informacje **lub niedopuszczalny**.

Panstwa członkowskie mogą postanowić o niestosowaniu niniejszego ustępu do małoletnich i rodzin z dziećmi.

[...]

Artykuł 10

Wydalenie

1. Państwa członkowskie podejmują wszelkie środki niezbędne do wykonania decyzji nakazującej powrót, jeżeli żaden termin dobrowolnego wyjazdu nie został wyznaczony zgodnie z art. 9 ust. 4 lub jeżeli zobowiązanie do powrotu nie zostało wykonane w terminie dobrowolnego wyjazdu, zgodnie z art. 9. Środki te obejmują wszelkie **działania** niezbędne do potwierdzenia tożsamości nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, którzy nie posiadają ważnych dokumentów podróży, oraz do uzyskania takich dokumentów , **w tym kary określone w prawie krajowym, jeżeli przewidziały tak państwa członkowskie, zgodnie z zasadami praworządności .**
2. Jeżeli państwo członkowskie wyznaczyło termin dobrowolnego wyjazdu zgodnie z art. 9, decyzja nakazująca powrót może być wykonana dopiero po wygaśnięciu tego terminu, chyba że pojawi się w tym okresie ryzyko, o którym mowa w art. 9 ust. 4.

3. Państwo członkowskie może wydawać odrębne decyzje administracyjne lub orzeczenia sądowe nakazujące wydalenie.
4. Jeżeli państwa członkowskie stosują – w ostateczności – środki przymusu w celu przeprowadzenia wydalenia obywatela państwa trzeciego, który sprzeciwia się temu wydaleniu, środki te muszą być proporcjonalne i nie mogą obejmować użycia siły przekraczającego rozsądne granice. Są one stosowane w sposób przewidziany w prawie krajowym, z poszanowaniem praw podstawowych i należnym szacunkiem dla godności i nietykalności cielesnej danego obywatela państwa trzeciego.
5. Jeżeli wydalenie następuje drogą powietrzną, państwa członkowskie uwzględniają wspólne wytyczne w sprawie postanowień dotyczących bezpieczeństwa w odniesieniu do wspólnych wydaleń drogą powietrzną, załączone do decyzji 2004/573/WE.
6. Państwa członkowskie zapewniają skuteczny system monitorowania powrotów przymusowych.
7. **Państwa członkowskie mogą postanowić, że koszty związane z wydaleniem, w tym koszty środka detencyjnego, o którym mowa w art. 18 i 22, ponosi dany obywatel państwa trzeciego lub inna osoba bądź podmiot, które podpisały oświadczenie o zobowiązaniu ułatwiające uprzedni wjazd i pobyt na terytorium Unii Europejskiej.**

Artykuł 11

Wstrzymanie wydalenia

1. Państwa członkowskie przesuwają termin wydalenia:
 - a) jeżeli miałyby ono naruszać zasadę *non-refoulement*, lub
 - b) dopóki obowiązuje zawieszenie wykonania decyzji nakazującej powrót, przyznane zgodnie z art. 16a .
2. Państwa członkowskie mogą wstrzymać wydalenie na odpowiedni okres, uwzględniając szczególne okoliczności w danym przypadku. Państwa członkowskie uwzględniają w szczególności:
 - a) stan fizyczny i psychiczny obywatela państwa trzeciego;
 - b) względy techniczne, takie jak brak możliwości transportu, niemożność wydalenia z powodu braku dokumentów potwierdzających tożsamość ustalenia tożsamości.
3. Jeżeli wydalenie zostaje wstrzymane zgodnie z ust. 1 i 2, na danego obywatela państwa trzeciego mogą zostać nałożone obowiązki określone w art. 9 ust. 3.

Artykuł 12

Powrót i wydalenie małoletnich bez opieki

1. Przed podjęciem decyzji o wydaniu decyzji nakazującej powrót wobec małoletniego bez opieki, zostaje mu przyznana odpowiednia pomoc, z należyтым uwzględnieniem dobra dziecka.
2. Przed wydaleniem małoletniego bez opieki z terytorium danego państwa członkowskiego organy tego państwa członkowskiego upewniają się, że zostanie on przekazany członkowi swojej rodziny lub wyznaczonemu opiekunowi albo zostanie umieszczony w odpowiednim ośrodku w państwie, do którego następuje wydalenie.

Artykuł 13

Zakaz wjazdu

1. Decyzji nakazującej powrót towarzyszy zakaz wjazdu:
 - a) jeżeli nie wyznaczono terminu dobrowolnego wyjazdu, lub
 - b) jeżeli zobowiązanie do powrotu nie zostało wykonane.

W innych przypadkach decyzjom nakazującym powrót może towarzyszyć zakaz wjazdu , w **tym w przypadku gdy obywatel państwa trzeciego korzysta z pomocy w zakresie reintegracji.**

2. W przypadkach uzasadnionych szczególnymi okolicznościami danej sprawy i z uwzględnieniem zasady proporcjonalności , a także w celu uniknięcia w możliwie największym zakresie wstrzymania wyjazdu danego obywatela państwa trzeciego, państwa członkowskie mogą wydać zakaz wjazdu, który nie towarzyszy decyzji nakazującej powrót, wobec obywatela państwa trzeciego przebywającego nielegalnie na terytorium państw członkowskich, którego nielegalny pobyt wykryto w związku z odprawą graniczną przy wyjeździe przeprowadzaną zgodnie z art. 8 rozporządzenia (UE) 2016/399.
3. Czas trwania zakazu wjazdu jest określany z należyтым uwzględnieniem wszystkich istotnych dla danego przypadku okoliczności i co do zasady nie przekracza **dziesięciu** lat. Może on być jednak dłuższy niż **dziesięć** lat, jeżeli obywatel państwa trzeciego stanowi poważne zagrożenie dla **porządku** publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego.

4. Państwa członkowskie rozważają cofnięcie , **skrócenie** lub zawieszenie zakazu wjazdu, jeżeli obywatel państwa trzeciego, który podlega zakazowi wjazdu wydanemu zgodnie z ust. 1 akapit drugi, jest w stanie wykazać, że opuścił terytorium państwa członkowskiego, w pełni przestrzegając decyzji nakazującej powrót.

Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że cofnięcie lub zawieszenie zakazu wjazdu zależy od tego, czy obywatel państwa trzeciego pokrył koszty związane z przedmiotową decyzją – zgodnie z art. 10 ust. 7.

Ofiary handlu ludźmi, którym wydano zezwolenie na pobyt zgodnie z dyrektywą Rady 2004/81/WE ²¹, nie podlegają zakazowi wjazdu, bez uszczerbku dla ust. 1 akapit pierwszy pkt b) oraz pod warunkiem, że dany obywatel państwa trzeciego nie stanowi zagrożenia dla **porządku publicznego**, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego.

W indywidualnych przypadkach państwa członkowskie mogą wstrzymać się od wydania zakazu wjazdu lub zawiesić go z przyczyn humanitarnych.

W indywidualnych przypadkach lub w niektórych kategoriach przypadków państwa członkowskie mogą cofnąć lub zawiesić zakaz wjazdu z innych przyczyn.

²¹ Dyrektywa Rady 2004/81/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi organami (Dz.U. L 261 z 6.8.2004, s. 19).

5.

22 23

6. Ust. 1–5 mają zastosowanie bez uszczerbku dla prawa do międzynarodowej ochrony, określonej w art. 2 pkt a) dyrektywy 2011/95/UE, w państwach członkowskich.

22

23

Artykuł 14

Zarządzanie powrotami

1. Każde państwo członkowskie ustanawia, eksploatuje, utrzymuje i rozwija krajowy system zarządzania powrotami, w którym przetwarza się wszystkie informacje konieczne do wdrożenia niniejszej dyrektywy, w szczególności na potrzeby zarządzania poszczególnymi sprawami, jak również zarządzania dowolną procedurą związaną z powrotem.
2. System krajowy ustanawiany jest w sposób, który zapewnia kompatybilność techniczną umożliwiającą komunikację z **platformą** ustanowioną zgodnie z art. 50 rozporządzenia (UE) .../... [*rozporządzenie w sprawie ESGP*].
3. Państwa członkowskie ustanawiają programy **wspierające dobrowolne powroty nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich będących obywatelami państw trzecich wymienionych w załączniku I do rozporządzenia 2018/1806²⁴, utworzone zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi** ²⁵

²⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1806 z dnia 14 listopada 2018 r. wymieniające państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu (Dz.U. L 303 z 28.11.2018, s. 39). Council Regulation (EC) No 539/2001 of 15 March 2001 listing the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders and those whose nationals are exempt from that requirement (OJ L 81, 21.3.2001, p. 1).

²⁵

Programy te mogą polegać na udzielaniu pomocy logistycznej, finansowej i innej pomocy rzeczowej lub niefinansowej, w tym wsparcia w zakresie reintegracji w państwie trzecim będącym państwem powrotu.

Przyznanie takiej pomocy, w tym jej forma i zakres, **może uwzględniać** współpracę danego obywatela państwa trzeciego z właściwymi organami państw członkowskich, jak przewidziano w art. 7 niniejszej dyrektywy, i **odbywa się z poszanowaniem warunków i przesłanek nieobjęcia tą pomocą określonych w krajowych przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do pomocy w zakresie reintegracji w państwie trzecim powrotu.**

Pomoc, o której mowa w niniejszym ustępie, co do zasady nie jest przyznawana obywatelom państw trzecich, którzy już raz skorzystali z pomocy w zakresie reintegracji udzielonej przez państwo członkowskie.

ROZDZIAŁ III

GWARANCJE PROCEDURALNE

Artykuł 15

Forma

1. Decyzje nakazujące powrót oraz, w stosownych przypadkach, decyzje o zakazie wjazdu lub o wykonaniu wydalenia wydawane są w formie pisemnej i zawierają uzasadnienie faktyczne i prawne, a także informacje o dostępnych środkach odwoławczych.

Można ograniczyć uzasadnienie faktyczne, jeżeli prawo krajowe pozwala na ograniczenie prawa do informacji, w szczególności w celu ochrony bezpieczeństwa narodowego, obronności, bezpieczeństwa publicznego oraz w celu zapobiegania przestępstwom karnym, prowadzenia dochodzenia w sprawie, wykrywania i ścigania przestępstw karnych.

2. Państwa członkowskie na żądanie zapewniają pisemne lub ustne tłumaczenie głównych elementów decyzji dotyczących powrotu, o których mowa w ust. 1 – w tym tłumaczenia informacji o dostępnych środkach odwoławczych – na język, który obywatel państwa trzeciego rozumie lub można w uzasadniony sposób przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały.

3. Państwa członkowskie mogą postanowić, że nie będą stosować ust. 2 wobec obywateli państw trzecich, którzy nielegalnie wjechali na terytorium jednego z państw członkowskich i którzy następnie nie otrzymali zezwolenia lub prawa do pobytu w tym państwie członkowskim.

W takich przypadkach decyzje dotyczące powrotu, o których mowa w ust. 1, wydawane są na standardowym formularzu, którego wzór określa prawo krajowe.

Państwa członkowskie udostępniają ogólne broszury informacyjne wyjaśniające najważniejsze elementy standardowego formularza przynajmniej w pięciu językach, które są najczęściej używane lub rozumiane przez nielegalnych migrantów przybywających do danego państwa członkowskiego.

Artykuł 16

Środki odwoławcze

1. Dany obywatel państwa trzeciego otrzymuje możliwość skorzystania ze skutecznych środków odwoławczych, aby wnieść odwołanie od decyzji dotyczących powrotu, o których mowa w art. 15 ust. 1, do właściwego **sądu lub trybunału**.

2. Aby zapewnić poszanowanie zasady skutecznego środka odwoławczego, obywatelom państw trzecich przyznaje się prawo do odwołania się od decyzji nakazujących powrót w co najmniej jednej instancji sądowej

3. W przepisach krajowych państwa członkowskie przewidują możliwie krótki i nieprzekraczający 14 dni termin odwołania się do decyzji nakazującej powrót. Bieg tego terminu rozpoczyna się w dniu, w którym decyzja nakazująca powrót jest notyfikowana obywatelowi państwa trzeciego lub jego przedstawicielowi prawnemu, lub w innym dniu wyznaczonym zgodnie z prawem krajowym, zwłaszcza w przypadku ucieczki danego obywatela państwa trzeciego.

W przypadku gdy decyzja nakazująca powrót jest oparta na decyzji o odmowie przyznania obywatelowi państwa trzeciego statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej zgodnie z rozporządzeniem (UE) .../... [rozporządzenie o kwalifikowaniu], lub jest wydana w tym samym akcie, co decyzja o odmowie, termin odwołania się od decyzji nakazującej powrót określa się w prawie krajowym zgodnie [z art. 53 ust. 6 *rozporządzenie o procedurze azylowej*].

W przypadku gdy decyzja nakazująca powrót jest oparta na decyzji o zakończeniu legalnego pobytu lub o odmowie prawa do tego pobytu, lub jest wydana w tym samym akcie, co decyzja o zakończeniu legalnego pobytu lub o odmowie prawa do tego pobytu, w drodze odstępstwa od ust. 1 termin odwołania się od decyzji nakazującej powrót może odpowiadać terminowi określonemu w prawie krajowym, ale nie przekracza on 30 dni.

4. Państwa członkowskie podejmują środki w celu zapewnienia, by sąd lub trybunał zakończyły rozpatrywanie odwołania w możliwie krótkim terminie.

4a. Państwa członkowskie zapewniają, aby na wniosek obywatela państwa trzeciego lub z urzędu sąd lub trybunał zweryfikowały zgodność z wymogami wynikającymi z poszanowania zasady non-refoulement w kontekście odwołania złożonego zgodnie z ust. 1, chyba że zgodność ta została zweryfikowana przez sąd lub trybunał w kontekście procedury przeprowadzonej zgodnie z rozporządzeniem (UE) .../... [rozporządzenie o procedurze azylowej], i nie pojawiły się lub nie zostały przedstawione przez obywatela państwa trzeciego nowe istotne elementy lub wnioski dotyczące poszanowania zasady non-refoulement które istotnie wpływają na szczególne okoliczności w danym przypadku.

4b. Państwa członkowskie mogą przewidzieć prowadzenie administracyjnych procedur odwoławczych, zanim nastąpi złożenie odwołania w sądzie lub trybunale, pod warunkiem że procedury te nie wpłyną na skuteczność środka odwoławczego.

5. Dany obywatel państwa trzeciego ma możliwość uzyskania pomocy prawnej, reprezentacji prawnej oraz, w razie konieczności, pomocy tłumacza.
6. Państwa członkowskie zapewniają, aby niezbędna pomoc prawna lub reprezentacja prawna zostały przyznane nieodpłatnie na wniosek, zgodnie z odpowiednimi przepisami krajowymi lub zasadami dotyczącymi pomocy prawnej, oraz mogą ustalić, że taka nieodpłatna pomoc prawna lub reprezentacja prawna podlegają warunkom określonym w rozporządzeniu (UE) .../... [*rozporządzenie o procedurze azyłowej*].

Artykuł 16a

Skutek zawieszający

1. Państwa członkowskie przewidują albo automatyczne zawieszenie wykonania decyzji nakazującej powrót, albo przyznają sądowi lub trybunałowi uprawnienie do zawieszenia wykonania decyzji nakazującej powrót na wniosek obywatela państwa trzeciego lub z urzędu, podczas postępowania odwoławczego w pierwszej instancji.

2. W każdym przypadku państwa członkowskie przewidują zawieszenie wykonania decyzji nakazującej powrót, jeżeli może wystąpić ryzyko naruszenia zasady non-refoulement.

3. W innych przypadkach państwa członkowskie mogą postanowić o zawieszeniu wykonania decyzji nakazującej powrót podczas postępowania odwoławczego w pierwszej instancji.

4. W przypadku gdy państwa członkowskie przewidują możliwość zawieszenia – na wniosek – wykonania decyzji nakazującej powrót, w swoich przepisach krajowych państwa członkowskie określają możliwie krótki termin na złożenie wniosku o zawieszenie wykonania decyzji nakazującej powrót, który to termin w żadnym wypadku nie może być dłuższy niż termin na złożenie odwołania określony w art. 16. Państwa członkowskie zapewniają, aby decyzja w sprawie wniosku o zawieszenie wykonania decyzji nakazującej powrót była podejmowana w możliwie krótkim terminie od momentu złożenia takiego wniosku przez danego obywatela państwa trzeciego.

5. Wykonanie decyzji nakazującej powrót nie zostaje zawieszane, jeżeli obywatel państwa trzeciego złoży kolejne odwołanie, z wyjątkiem przypadków, w których państwa członkowskie postanowią przewidzieć takie zawieszenie w prawie krajowym.

W takich przypadkach państwa członkowskie zapewniają, aby decyzja w sprawie wniosku o zawieszenie wykonania decyzji nakazującej powrót była podejmowana w możliwie krótkim terminie od momentu złożenia takiego wniosku przez danego obywatela państwa trzeciego.

Artykuł 17

Gwarancje w oczekiwaniu na powrót

1. Z wyłączeniem sytuacji, objętych art. 19 i 20, państwa członkowskie zapewniają, by następujące zasady były brane pod uwagę, tak dalece jak to możliwe, w odniesieniu do obywateli państw trzecich w okresie przed upływem terminu dobrowolnego wyjazdu, wyznaczonego zgodnie z art. 9 oraz przed upływem okresu, na jaki wstrzymano wydalenie, zgodnie z art. 11:
 - a) utrzymana jest jedność rodziny w odniesieniu do członków rodziny znajdujących się na terytorium państw członkowskich;
 - b) zapewniona jest opieka zdrowotna w nagłych wypadkach oraz leczenie chorób w podstawowym zakresie;
 - c) małoletnim zapewniony jest dostęp do podstawowego systemu edukacji w zależności od długości ich pobytu;
 - d) uwzględnione są szczególne potrzeby osób wymagających szczególnego traktowania.
2. Państwa członkowskie dostarczają osobom, o których mowa w ust. 1, pisemne potwierdzenie, zgodnie z prawem krajowym, że termin dobrowolnego wyjazdu został przedłużony zgodnie z art. 9 ust. 2 lub że decyzja nakazująca powrót tymczasowo nie będzie podlegać wykonaniu.

ROZDZIAŁ IV

ŚRODEK DETENCYJNY W CELU WYDALENIA

Artykuł 18

Środek detencyjny

1. O ile w danej sprawie nie mogą zostać zastosowane wystarczające lecz mniej represyjne środki, państwa członkowskie mogą umieścić w ośrodku detencyjnym obywatela państwa trzeciego podlegającego procedurze powrotu w celu przygotowania powrotu lub przeprowadzenia procesu wydalenia, w szczególności jeżeli:
 - a) istnieje ryzyko ucieczki stwierdzone zgodnie z art. 6;
 - b) dany obywatel państwa trzeciego unika lub utrudnia przygotowania do powrotu lub proces wydalenia; lub
 - c) dany obywatel państwa trzeciego stanowi zagrożenie dla **porządku** publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego.

Wszystkie powody zatrzymania muszą być określone w prawie krajowym.

Wszelkie środki detencyjne stosowane są przez możliwie najkrótszy okres czasu i tylko dopóty, dopóki trwają przygotowania do wydalenia i są one wykonywane z należyłą starannością.

2. Decyzja o zastosowaniu środka detencyjnego wydawana jest przez organy administracyjne lub sądowe.

Decyzja o zastosowaniu środka detencyjnego wydawana jest w formie pisemnej, z podaniem uzasadnienia faktycznego i prawnego.

Jeżeli decyzja o zastosowaniu środka detencyjnego została wydana przez organy administracyjne, państwa członkowskie **zapewniają kontrolę sądową wszelkich istotnych faktów, dowodów i uwag przedstawionych w trakcie postępowania poprzez :**

- a) **zapewnienie** kontroli sądowej , w trybie przyspieszonym, zgodności z prawem środka detencyjnego, najszybciej jak to możliwe po jego zastosowaniu;
- b) lub **przyznanie** danemu obywatelowi państwa trzeciego prawa do wszczęcia postępowania w celu poddania kontroli sądowej, w trybie przyspieszonym, zgodności z prawem środka detencyjnego, najszybciej jak to możliwe po jego zastosowaniu wszczęciu takiego postępowania . W takim przypadku państwa członkowskie niezwłocznie informują danego obywatela państwa trzeciego o możliwości wszczęcia takiego postępowania.

Jeżeli zastosowanie środka detencyjnego jest niezgodne z prawem, dany obywatel państwa trzeciego zostaje natychmiast zwolniony.

3. W każdym przypadku, środek detencyjny podlega kontroli w rozsądnych odstępach czasu na wniosek danego obywatela państwa trzeciego lub z urzędu. W przypadku przedłużonych okresów pobytu w ośrodku detencyjnym kontrole podlegają nadzorowi ze strony organu sądowego.
4. Przesłanki zastosowania środka detencyjnego ustają, a dana osoba zostaje niezwłocznie zwolniona, jeżeli okaże się, że nie ma już rozsądnych perspektyw jej wydalenia ze względów natury prawnej lub innych lub że warunki określone w ust. 1 nie są już spełniane.
5. Środek detencyjny jest utrzymany, dopóki nie spełnione zostaną warunki określone w ust. 1 i jest to konieczne do zapewnienia skutecznego wydalenia. Każde państwo członkowskie określa maksymalny okres zastosowania środka detencyjnego =wynoszący nie mniej niż trzy miesiące i nie więcej niż sześć miesięcy . **W przypadku gdy prawo krajowe zezwala na zastosowanie środka detencyjnego wobec małoletnich, można przewidzieć krótsze okresy zastosowania środka detencyjnego.**

6. Państwa członkowskie nie mogą przedłużać okresu, o którym mowa w ust. 5, z wyjątkiem przedłużenia na ograniczony okres czasu nieprzekraczający kolejnych dwunastu miesięcy zgodnie z prawem krajowym, jeżeli pomimo wszelkich rozsądnych starań wydalenie może potrwać dłużej ze względu na:
- a) brak współpracy ze strony danego obywatela państwa trzeciego, lub
 - b) opóźnienia w uzyskiwaniu niezbędnej dokumentacji od państw trzecich.

Artykuł 19

Warunki pobytu w ośrodku detencyjnym

1. Przetrzymanie odbywa się z **reguły** w specjalnych ośrodkach detencyjnych. Jeżeli państwo członkowskie nie może zapewnić obywatelom państw trzecich pobytu w specjalnym ośrodku detencyjnym i jest zmuszone do wykorzystania w tym celu zakładu karnego, obywatele państw trzecich, wobec których zastosowano środek detencyjny, przetrzymywani są oddzielnie od zwykłych więźniów.
2. Obywatelom państwa trzeciego umieszczonym w ośrodku detencyjnym należy – na ich wniosek – umożliwić kontakt w odpowiednim czasie z ich pełnomocnikami prawnymi, członkami rodziny i właściwymi organami konsularnymi.
3. Szczególną uwagę poświęca się osobom wymagającym szczególnego traktowania. Zostaje im zapewniona opieka zdrowotna w nagłych wypadkach oraz leczenie chorób w podstawowym zakresie.
4. Odpowiednie i właściwe organizacje i podmioty krajowe, międzynarodowe i pozarządowe mają możliwość wizytowania ośrodków detencyjnych, o których mowa w ust. 1, w zakresie, w jakim służą one do przetrzymywania obywateli państw trzecich zgodnie z niniejszym rozdziałem. Takie wizytacje mogą wymagać zezwolenia.
5. Obywatele państw trzecich umieszczeni w ośrodku detencyjnym są regularnie informowani o zasadach pobytu w obiekcie oraz o swoich prawach i obowiązkach. Informacja ta obejmuje również informację o przysługującym im prawie, zgodnie z prawem krajowym, do kontaktowania się z organizacjami i podmiotami, o których mowa w ust. 4.

Artykuł 20

Stosowanie środka detencyjnego wobec małoletnich i rodzin

1. Małoletni bez opieki oraz rodziny z małoletnimi umieszczane są w ośrodku detencyjnym jedynie w ostateczności i na możliwie najkrótszy odpowiedni okres czasu.
2. Rodzinom oczekującym w ośrodku detencyjnym na wydalenie zapewnia się pobyt w oddzielnych pomieszczeniach gwarantujących odpowiedni poziom prywatności.
3. Małoletni przebywający w ośrodku detencyjnym mają możliwość uczestniczenia w wolnym czasie w zajęciach, w tym w grach, zabawach i zajęciach rekreacyjnych odpowiednich do ich wieku, oraz, w zależności od długości ich pobytu, mają dostęp do edukacji.
4. Małoletnim bez opieki zapewnia się zakwaterowanie w placówkach dysponujących personelem i wyposażeniem przystosowanym do potrzeb osób w tym wieku.
5. Dobro dziecka jest kwestią nadrzędną w ramach pobytu małoletnich w ośrodku detencyjnym w oczekiwaniu na wydalenie.

Artykuł 21

Sytuacje nadzwyczajne

1. W sytuacjach gdy wyjątkowo duża liczba obywateli państw trzecich podlegających zobowiązaniu do powrotu w sposób nieprzewidziany znacząco obciąża ośrodki detencyjne państwa członkowskiego lub jego personel administracyjny lub sądowy, to państwo członkowskie może, na czas trwania tej wyjątkowej sytuacji, postanowić o dopuszczeniu dłuższych terminów kontroli sądowej niż przewidziane w art. 18 ust. 2 akapit trzeci oraz podjąć pilne działania w odniesieniu do warunków pobytu w ośrodku detencyjnym, odbiegające od tych przewidzianych w art. 19 ust. 1 i art. 20 ust. 2.
2. Jeżeli państwo członkowskie podejmuje tego typu wyjątkowe środki, informuje o tym Komisję. Informuje również Komisję, gdy tylko ustały powody zastosowania tych wyjątkowych środków.
3. Przepisy niniejszego artykułu nie mogą być interpretowane jako zezwolenie na odstępstwo od ciążącego na nich ogólnego obowiązku podjęcia wszelkich właściwych środków, ogólnych lub szczególnych, aby zapewnić wypełnienie ich obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy.

ROZDZIAŁ V

PROCEDURA GRANICZNA

Artykuł 22

Procedura graniczna

- [1. **W przypadku gdy decyzja o odrzuceniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zostaje podjęta przez organ rozstrzygający na podstawie [art. 41 rozporządzenia (UE) .../...*rozporządzenie o procedurze azylowej*], państwa członkowskie wydają decyzję nakazującą powrót danym obywatelom państw trzecich bez uszczerbku dla ust. 9**

3. **Przepisy rozdziałów I, II, III i IV nie mają zastosowania do procedur przeprowadzanych zgodnie z ust. 1, z wyjątkiem art. [3, 4, 5, 7, art. 8 ust. 1, art. 8 ust. 6, art. 10, 11, 12, 13, 16, 16a, 17, art. 18 ust. 2 –4 , art. 19, 20 i 21].**
4. **Bez uszczerbku dla przysługującej danemu obywatelowi państwa trzeciego możliwości dobrowolnego zastosowania się do zobowiązania do powrotu nie wyznacza się terminu dobrowolnego wyjazdu. Państwa członkowskie mogą jednak wyznaczyć odpowiedni termin dobrowolnego wyjazdu zgodnie z art. 9 obywatelom państw trzecich posiadającym ważne dokumenty podróży i wypełniającym obowiązek współpracy z właściwymi organami państw członkowskich na wszystkich etapach procedur określonych w art. 7. . Państwa członkowskie wymagają od takich obywateli państw trzecich, by do czasu wyjazdu przekazali ważne dokumenty podróży właściwemu organowi.**

5. W przepisach krajowych państwa członkowskie przewidują możliwie krótki, trwający co najmniej 48 godzin i nieprzekraczający tygodnia termin złożenia odwołania od decyzji nakazującej powrót, o której mowa w ust. 1. Państwa członkowskie wyznaczają termin nieprzekraczający 48 godzin na złożenie odwołania od decyzji nakazującej powrót opartej na ostatecznej decyzji o odrzuceniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej podjętej na podstawie art. 41 rozporządzenia (UE) .../..., [rozporządzenie o procedurze azylowej] na granicy lub w strefach tranzytowych państw członkowskich.
6. Państwa członkowskie podejmują środki w celu zapewnienia, by sąd lub trybunał zakończyły rozpatrywanie odwołania w tym samym terminie, w którym następuje zakończenie postępowania odwoławczego od decyzji o azylu w pierwszej instancji lub w możliwie krótkim terminie po zakończeniu tego postępowania, zgodnie z [art. 41 rozporządzenia (UE) .../...rozporządzenie o procedurze azylowej].

8. W celu przygotowania powrotu lub przeprowadzenia procesu wydalenia, lub w obu tych celach, stosowanie środka detencyjnego wobec obywatela państwa trzeciego, który został zatrzymany zgodnie z art. 8 ust. 3 pkt d) dyrektywy (UE) .../... [*wersja przekształcona dyrektywy w sprawie warunków przyjmowania*] w ramach procedury przeprowadzonej na podstawie [art. 41 rozporządzenia (UE) .../... *rozporządzenie o procedurze azylowej*] i który podlega procedurom powrotu zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału trwa możliwie krótko, a w żadnym przypadku nie trwa dłużej niż cztery miesiące. Środek taki może być stosowany jedynie dopóty, dopóki trwają przygotowania do wydalenia i są one wykonywane należytą starannością.
9. Państwo członkowskie, które wydało zakaz wjazdu zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) 2016/399 i postanowiło, że nie będzie stosować niniejszej dyrektywy zgodnie z art. 2 ust. 2 lit. a), zapewnia, by traktowanie obywatela państwa trzeciego podlegającego zakazowi wjazdu było równoważne z traktowaniem określonym w przepisach ust. 3–8 niniejszego artykułu.

ROZDZIAŁ

VIPRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 23

Sprawozdawczość

1. Co trzy lata Komisja składa Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdania dotyczące stosowania niniejszej dyrektywy w państwach członkowskich
2. **Po raz pierwszy Komisja złoży sprawozdanie najpóźniej [data] i skoncentruje się wówczas w szczególności na potrzebie ułatwienia wzajemnego uznawania decyzji nakazujących powrót, w tym na unijnym wsparciu finansowym niezbędnym do tego celu.**

W razie potrzeby sprawozdaniu towarzyszyć będą odpowiednie propozycje zmiany stosownych aktów Unii.

Artykuł 24

Powiązanie z konwencją z Schengen

Niniejsza dyrektywa zastępuje przepisy art. 23 i 24 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen.

Artykuł 24a

Powiązanie z kodeksem wizowym

W przypadku gdy uznaje się, że dane państwo trzecie niewystarczająco współpracuje z państwami członkowskimi w zakresie readmisji, zastosowanie ma art. 25a kodeksu wizowego.

Artykuł 25

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania art. 6–10, art. 13 i art. 14 ust. 3 i art. 18 do dnia [**rok** *od daty wejścia w życie*], a art. 14 ust. 1 i 2 do dnia [**dwa lata** *od daty wejścia w życie*]. **Art. 16, 16a i [22] zaczynają mieć zastosowanie dwa lata po wejściu w życie [rozporządzenia o procedurze azylowej]**. Niezwłocznie przekazują one Komisji tekst tych przepisów.

Środki przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Przepisy te zawierają także wskazanie, że w istniejących przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odniesienia do dyrektywy uchylonej niniejszą dyrektywą traktuje się jako odniesienia do niniejszej dyrektywy. Sposób dokonywania takiego odniesienia i formułowania takiego wskazania określany jest przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 26

Uchylenie

Dyrektywa 2008/115/WE traci moc od dnia [...] [*dnia następującego po drugiej dacie, o której mowa w art. 25 ust. 1 akapit pierwszy*], bez uszczerbku dla obowiązków państw członkowskich dotyczących terminu transpozycji dyrektywy do prawa krajowego określonych w załączniku I.

Odesłania do uchylonej dyrektywy traktuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy, zgodnie z tabelą korelacji znajdującą się w załączniku II.

Artykuł 27

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuły [...] [*artykuły niezmienione w porównaniu z uchyloną dyrektywą*] stosuje się od [...] [*dnia następującego po drugiej dacie, o której mowa w art. 25 ust. 1 akapit pierwszy*].

Artykuł 28

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami .

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący